

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תהליכים קבוצתיים ותקשורת בקבוצת הדרכה - 3773

תאריך עדכון אחרון 04-07-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי מוסמך בגיל הרך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר חנה צור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hanaz@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד' 11.30-12.30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק במהותן של קבוצות הדרכה בגיל הרך (הורים וצוותים במסגרות החינוכיות), בחיבור הייחודי בין תכן הקבוצה והתהליכים המתרחשים בקבוצות לצורך קידום הלמידה וההתפתחות של חברי הקבוצה. בעיקר יתמקד הקורס בתפקיד המנחה. הקורס משלב למידה עיונית והתנסותית.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא להכיר את היבטים התיאורטיים של קבוצות, ולהטמיע את הכלים הישומיים של הנחית קבוצות הדרכה. בעיקר יתמקד הקורס בתפקידו של המנחה, כמקדם תקשורת ולמידה הדדית בין חברי הקבוצה, וכמומחה בתחום הגיל הרך. מוקד נוסף של הקורס יהיה התפתחות אישית ומקצועית של המנחה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לזהות ולתאר מושגי יסוד בתחום הקבוצות: שלבים, הכוחות הפועלים בקבוצה, והכוחות המסייעים שבה, בפרט בקבוצות הדרכה.
2. הסטודנט/ית תדע להסביר את הקשר בין תוכן ותהליך בקבוצות הדרכה.
3. הסטודנט/ית ידע לתכנן קבוצה מהלך קבוצה ולהטמיע בתכנון את הידע התיאורטי.
4. הסטודנט/ית יתנסה כמשתתף וכמנחה של מפגש קבוצתי.
5. הסטודנט/ית יפתח ראייה רפלקטיבית, ויתאמן במתן משוב לאחרים ולעצמו.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הלמידה תתבצע בחלק הראשון של הקורס ע"י הרצאות פרונטליות ודיונים בכתה.

ובחלקו השני של הקורס הלמידה תהיה תוך התנסות בהשתתפות ובהנחיה של הכיתה כקבוצה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא תיאורטי לעולם הקבוצות, הגדרות, סוגי קבוצות, אני בתוך קבוצה.
2. הכוחות הפועלים בקבוצה והקמת קבוצה. איך מקימים? ולמה? שיקולים בתכנון ובהרכבת קבוצה: טרום קבוצה, SETTING, אופן ההנחיה.
3. שלבים ותהליכים-מה עוברת הקבוצה לאורך זמן? וכאן-ועכשיו? שילוב בין תוכן ותהליך.
4. מיומנויות הנחייה- איך מלמדים ומנחים קבוצת מבוגרים? יצירתיות בעבודה עם קבוצות- בניית ארגז כלים.
5. מיומנויות הנחייה- איך מתמודדים עם התנגדויות וקונפליקטים בקבוצה?

6. עבודה עם הורים וצוותים בתחום הגיל הרך.
7. סיום וסיכום קבוצה.
8. התנסות בקבוצה כמשתתף וכמנחה.

חומר חובה לקריאה:

מבוא תיאורטי לעולם הקבוצות: הגדרות ומושגים בסיסיים

1. להמן, א'., ומרום, מ'. (2000). הקבוצה. בתוך: נדלר, א' (עורך הסדרה), פסיכולוגיה חברתית: כרך ד'-חלק ג. יחידה 7. קבוצות. (עמ' 11 - 15). (עמ' 33-16). תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

2. לוי, א'. (2012). עבודה סוציאלית בקבוצות עם פונים לשירותי רווחה. בתוך: חובב מ', לונטל א' וקטן י' (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל. (עמ' 212-172). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

הקמת קבוצה, סוגי קבוצות והכוחות הפועלים בקבוצה

3. אוסטרוביל, ז'., וכהן, א'. (1989). פרק חמישי: השוואת מודלים-קונסולטציה קבוצתית. בתוך: הנחיות קבוצות מחנכים בנושא בריאות הנפש. (עמ' 121-88). ירושלים: מאגנס - האוניברסיטה העברית.

4. יאלום, א'., ולשץ, מ'. (2006). פרק 10: הקמת קבוצה: מקום, זמן, גודל, הכנה. בתוך: א' יאלום ומ' לשץ, טיפול קבוצתי - תיאוריה ומעשה. (עמ' 310-284). ירושלים: הוצאת מאגנס.

5. להמן, א' וגונט, ר'. (2000). קונפורמיות בקבוצה. בתוך: נדלר, א' (עורך הסדרה), פסיכולוגיה חברתית: כרך ד'-חלק ג. יחידה 7. קבוצות. (עמ' 65-55). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

6. קסן, ל'. (1997). סיווג ותכנון עבודה בקבוצות במסגרת התערבות ישירה בעבודה סוציאלית. חברה ורווחה, ט"ו (1), 43-62.

7. Whitaker, D.S. (2001). (2ed). Using groups to help people. Hove, East Sussex, UK: Brunner-Routledge. Ch. 6. Necessary decisions when planning a group. (Pp, 67-80).

מתורגם לעברית: החלטות הכרחיות בתכנון קבוצה. בתוך: רוזנוסר נ', ונתן ל' (עורכים). הנחיית קבוצות: מקראה. (עמ' 313-338). ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

8. Whitaker, D. S. (1985). Using Groups to Help People. London: Routledge. Ch. 2: The Character of the group as a medium for help. (pp. 32 - 59).

מתורגם לעברית: הקבוצה כאמצעי לעזרה. בתוך: רוזנוסר נ', ונתן ל' (עורכים). הנחיית קבוצות: מקראה. (עמ' 47-31). ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

9. פרל, ג'., ופלד, ע'. (2007). פיתוח מודל מובנה לעבודה קבוצתית, רגישה לתהליכים בקבוצה. חברה ורווחה, כ"ז. (4), 621-642.

10. MacKenzie, K.R. & Livesley, W.J. (1983). A Developmental model for brief group therapy. In: R.R. Dies & K.R. MacKenzie (Eds), *Advances in Group Psychotherapy, Monograph*.

תקציר מתורגם לעברית: מודל התפתחותי של קבוצה קצרת מועד. בתוך: רוזנוסר נ', ונתן ל' (עורכים). הנחיית קבוצות: מקראה. (עמ' 187-199). ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

מיומנויות הנחייה- הנחיית קבוצת מבוגרים ויצירתיות בעבודה עם קבוצות

11. אורט, מ'., וזילברמן, מ'. (2011). גיבוש סגנון הנחייה. מתוך: אורט, מ'., וזילברמן, מ'. מיומנויות הנחייה לקבוצות- מדריך למנחה (עמ' 212-221). כפר ביאליק: הוצאת "אח".
12. בן דורי גלבע, ר'. (2013). שילוב אומנויות בדינמיקה קבוצתית כאמצעי לפיתוח חוסן של אנשי מקצוע שעובדים עם ילדים ונוער במצבי סיכון. אפשר, 24, 34-37.
13. בנסון, פ., ג'. (1992). פרק 10: הטכניקות של עבודה קבוצתית יצירתית. בתוך: בנסון, פ. ג', יצירתיות בעבודה עם קבוצות. (עמ' 193-219). קרית ביאליק: "אח".
14. בראל-שושני, ז'., נקורקוס-סטרוגו, ר'. (2011). עבודה קבוצתית בטיפול באומנות: קבוצה סגורה לעומת קבוצה פתוחה. טיפול באומנות: מחקר ויצירה במעשה הטיפולי. כרך 1. גיליון 2. 118-125.
15. דרסלר, מ'. (2013). מעגל הלמידה ההתנסותית של קולב. אאוריקה, 36 (עמ' 1-8). תל אביב: מרכז המורים הארצי למדע וטכנולוגיה לבית הספר היסודי. אוניברסיטת תל-אביב.
16. זיו, י', ובהרב, י'. (2011). פרק 14: ולא הכל מילים. בתוך: זיו, י', ובהרב, י'. מסע קבוצתי: המדריך למנחה קבוצות. (עמ' 188-199).
17. לזובסקי, ר'. (2002). למידה במהלך החיים: מאפיינים ושלבי התפתחות של הלומד המבוגר. מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית, 16, 25-46.
18. שאלתיאל, נ'. (2012). סקירת ספרות- למידה חווייתית ולמידה מהתנסות. אתר מפרש- מרחב ליזמות חינוכית. נדלה ב 27.09.2017 מתוך: <http://www.mifras.org/know/>

19. Ephross P. & Vassilise, T. (1997). לשימור טכנולוגיות, להפעלה, לקבוצה. תרגום לעברית בתוך: רוזנוסר נ', ונתן ל' (עורכים). הנחיית קבוצות: מקראה. (עמ' 339-360). ירושלים: המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי. המקור מתוך ספר משנת 1988.

20. Korthagen, F., & Vasalos, A. (2005). Levels in reflection: core reflection as a means to enhance professional growth. *Teachers & Teaching: Theory and practice*, 11 (1), 47-71.

מיומנויות הנחייה- התמודדות עם התנגדויות וקונפליקטים בקבוצה

21. יאלום, א'., ולשץ, מ' (2006). פרק 6: המטפל: לעבוד עם הכאן ועכשיו. בתוך: א' יאלום ומ'

לשץ', טיפול קבוצתי - תיאוריה ומעשה (עמ' 154-208). ירושלים: הוצאת מאגנס.
 22. זיו, י., ובהרב, י'. (2011). פרק 11: עימותים בקבוצה. בתוך: זיו, י., ובהרב, י'. מסע קבוצתי: המדריך למנחה קבוצות. (עמ' 161-171).
 23. זיו, י., ובהרב, י'. (2011). פרק 12: התנגדויות בקבוצה. בתוך: זיו, י., ובהרב, י'. מסע קבוצתי: המדריך למנחה קבוצות. (עמ' 172-181).

24. Wayne, J., Gitterman, A. (2004). Offensive behavior in groups: Challenges and opportunities. *Social Work with Groups*, 26 (2), 23-34.

עבודה עם הורים וצוותים בתחום הגיל הרך

25. ואזן-סיקרין, ל', שר, נ', ובן רבי ד'. (2014). התערבויות עם הורים לילדים בגיל הרך: הנחות עבודה, עקרונות עבודה מוצלחים ואתגרים. סקירת ספרות. אתר מאירס-ג'וינט-ברוקדייל. נדלה בתאריך 28.09.2017 מתוך <http://brookdaleheb.jdc.org.il/?CategoryID&eq;156&ArticleID&eq;353>
 26. חסיסי, ר'. (2014). מעמדן ותנאי העסקתן של מטפלות במעונות יום ובמשפחתונים. הכנסת מרכז המחקר והמידע.
 27. כהן, ר'. (2013). הנחיית הורים- תחום הדעת והפעילות. היבט תיאורטי והיבט יישומי- הגדרה, גישות, הנחות יסוד ושיטות הנחייה. מתוך: בשביל הורים-אסופת מאמרים בתחום הורות ומשפחה. בהוצאת המועצה הציבורית להורים בישראל. מרכז מהות.
 28. כהן, ר' (2001). תפקיד ומקצוע: הכשרה מקצועית בתחום הנחיית הורים ומשפחה. מנחה למנחה, 9, 21-30.
 29. כהן-סוצקבר, ר'. (2016). הנחיית הורים ומשפחה- תחום מבוסס ומתפתח בלמידת מבוגרים בישראל. גדיש, ט"ז, 156-171.
 30. סגל-דרורי, א', ורוסו-צימט, ג'. (2015). תפיסת תכנית ההכשרה לצוות החינוכי של גילאי לידה עד שלוש בקרב סטודנטיות ומדריכות בתכנית לגיל הרך במכללה להוראה. זמן חינוך, 1, כרך א'. 13-38.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 100 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: